

Filosofie a narativita

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2005](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2005](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 15. 3. 2005
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 15. 3. 2005

Filosofie a narativita

Filosofie se nemůže sama chápat jako alternativa či dokonce protiva (opozice) vůči narativitě, protože se v některých (ale právě jen v některých!) ohledech nemůže bez narativity zcela obejít. Důvod je prostý: ve chvíli, kdy se filosofie vzdá starého (původem řeckého) předsudku, že neměnné je skutečnější než proměnlivé, musí vzít na vědomí, že některé základní struktury veškeré skutečnosti nemůže myšlenkově uchopovat pomocí pojmů toho typu, jaké si po dlouhé věky vypracovávala v těsném sepětí s neměnnými intencionálními objekty (předměty). Zajisté i tyto „objekty“ musela po vzoru geometrie resp. matematiky myšlenkově modelovat „aktivně“, tj. aktivním konstruováním, ale od tohoto aktivního „dění“ vždy odhlížela a soustřeďovala se pouze a výhradně na samy konstrukce. To už nadále není možné, protože nyní se stalo nezbytným konstruovat intencionální modely tak, že jsou samy proměnné, tj. že jsou děním v čase (byť rovněž jen pro ten který případ konstruovaném, tj. myšlenkově modelovaném). Aby bylo možné takové myšlenkové modely nového typu ustavovat (aktivně konstruovat), je zapotřebí mít právě také onu ustavující (konstruující) aktivitu pod vlastní myšlenkovou kontrolou. K obojímu je nezbytně zapotřebí užít alespoň v minimální míře narativní prostředky. Filosofie tedy nemůže svůj způsob myšlení chápat jako opačný (protivný) způsobu narativnímu, ale musí narativitu v jisté míře a v jistém rozsahu (nutně pod vlastní kontrolou) zapojit a vintegrovat do vlastních myšlenkových postupů, tj. do vlastního filosofování. Teprve důsledným a plně vědomým zapojením jakési základní, jen modelující narativity do filosofické (a vůbec myšlenkové) práce mohou být postupně položeny předpoklady a základy nové pojmovosti, která se bude vyznačovat tím, že její pojmy nebudou „automaticky“ spojovány s neměnnými intencionálními modely, nýbrž s modely událostního dění, tedy modely událostí. Pojmy nemohou být myšlenkově „modelovány“ samostatně, tj. jako nějaké samostatné intencionální objekty, protože mají charakter jakýchsi vnitromyšlenkových. vnitrovědomých programů; nejde tedy o jejich konstrukci, nýbrž o jisté myšlenkové návyky, kterých lze dosáhnout jen opakovanou praxí, „trénováním“. Jistě je však každému zřejmé, že tento „nový“ typ pojmovosti bude vlastně bližší běžnému způsobu myšlení jak předpojmovému, tak dnešnímu v každodennosti velmi rozšířenému, ale také „uměleckému“ myšlení mimopojmovému.

(Písek, 050315–1.)